

Un dels indicadors reconeguts internacionalment com a pilar d'una educació de qualitat és el clima de convivència que es respira en els centres escolars. Un fet tan incontestable per si sol ompli de sentit i legitimitat que la principal iniciativa de la Conselleria en este camp de la política educativa estiga ubicada en un òrgan que vetla per la millora contínua del nostre sistema d'ensenyança: l'Institut d'Avaluació i Qualitat Educativa.

En la busca de la qualitat educativa s'atenen els múltiples factors que la condicionen, la qual cosa ens exigeix un palmito de respostes igualment ric i ampli, com ho és la implantació de sistemes de gestió, realització de proves d'avaluació diagnòstica, plans de millora, definició i establiment d'indicadors,... Però en l'IVECE volem continuar sumant; estem convençuts que l'àmbit d'una institució que s'ocupa de millorar la qualitat del nostre sistema educatiu no s'esgota ací. Creiem fermament que part fonamental de la nostra comensada és impulsar mesures transversals que revertisquen en una bona convivència escolar i que impregnen el funcionament de les escoles i instituts; ens empara la convicció que esta és una de les claus per a gestionar amb èxit la vida i les relacions d'un centre.

No obstant, de quina qualitat educativa pretenem parlar si no garantim abans la seguretat, la integritat i el respecte en les relacions de i entre els que formen la comunitat escolar?

L'escola, junt amb la família, és la institució socialitzadora per excel·lència, i és la nostra responsabilitat que la riquesa educativa de les relacions que es tixen en el seu interior es malmeten amb actituds o conductes violentes que actuen de barrera en el desenvolupament acadèmic i personal dels alumnes. Eixa és, en síntesi, la nostra principal prioritat: contribuir a fer dels centres llocs essencialment segurs, en els que les relacions entre els alumnes constitueixen un valuós element més en el seu aprenentatge per a la vida en comú.

El desenvolupament de les competències bàsiques per al progrés personal i la integració social dels escolars depenen de la nostra capacitat per a alimentar un clima de convivència sa en aquell lloc on transcorren alguns dels moments més decisius de les seues vides: les escoles. Al cap i a la fi, quan un element tan vertebrador com el clima d'un centre es deteriora, les finalitats formatives es tornen molt més difícils d'aconseguir. Esta és sens dubte nostra millor inversió per al present i el futur.

Per esta raó un dels projectes en què estem embarcats, i dels que més esforços, il·lusió i mitjans està consumint dins de l'institut, és l'Observatori per a la Convivència Escolar. Esta ferramenta, des d'un treball humil i consciencios, intenta materialitzar el compromís de l'administració per dotar a la comunitat educativa de propostes i recursos per a millorar la convivència en les nostres escoles i instituts.

Si de conuiuere s'aprén, els conflictes, presents en les vides de tots nosaltres, han d'afrontar-se i aprofitar-se com a oportunitats per al creixement

i la maduració personal. Este és el motiu que ens anima a promoure els mitjans i recursos necessaris perquè es gestionen de manera intel·ligent i pacífica.

Hem volgut concebre la col·lisió d'interessos, les disputes, el conflicte en definitiva, com una part consubstancial a qualsevol organització, i per tant a la vida i als centres educatius. La diversitat que impregna les nostres societats, i al seu torn al sistema educatiu, han de ser un focus que ens enriqueisca mútuament. Se'ns presenta el repte d'aprendre a conviure amb el conflicte de forma positiva i desvincular la violència com una resposta acceptable. Per esta raó hem de treballar tant en la seua *Prevenció*, abordant el conflicte amb naturalitat abans que degenerare en episodis d'indesitjable violència, com en *intervencions* que garantisquen la seguretat dels alumnes, la resposta dels centres i l'atenció a les famílies.

Des de la nostra experiència, creiem que la formació és el punt clau per a avançar cap este objectiu i el que més tenacitat i ambició ha de rebre. Una formació ambiciosa que abast a tots els col·lectius implicats, com mostra que la responsabilitat del nostre èxit es repartix entre Administració, professorat, família i el propi alumnat. Per esta raó hem dissenyat mesures concretes per a cada un d'ells.

- **L'Observatori naix** el 22 d'octubre del 2004, per mitjà de decret del Consell de la Generalitat Valenciana; està concebut com un instrument de caràcter consultiu que l'administració posa al servici de la comunitat educativa.
- **La seua missió** és contribuir a la millora del clima escolar a través del coneixement, anàlisi i prevenció dels problemes de convivència en els centres. Per a això treballem per convertir el conflicte en un desafiament educatiu, no un problema, i d'esta manera aconseguir que la comunitat educativa s'assenta segura, respectada, integrada i responsable.
- **El seu funcionament** està articulat per un Ple la presidència del qual ostenta la més alta autoritat educativa de la Comunitat, en la persona del Conseller, mostra del compromís institucional que impulsa el projecte, i que tinc l'honor de vicepresidir. Esta compost per un cresol de representants de totes aquelles institucions valencianes que tenen alguna competència o implicació en un assumpte que comprén tantes dimensions de la vida i demanda una acció política eficaç i coherent. Pretén ser un espai on s'arregleguen propostes i que facilite iniciatives conjuntes entre distintes institucions, o inclús distints departaments de la mateixa -**Sanitat, Benestar Social, Inspecció Educativa, Presidència, Justícia, Consell Escolar, FVMP, Innovació Educativa i Comité d'Experts**- perquè puguen així unir esforços i treballar coordinadament en un problema de naturalesa tan àmplia i complexa.
- Per un altre costat compta amb l'assessorament d'un **Comité d'Experts**, encapçalament pel professor D. José Sanmartín, i format per especialistes de

reconegut prestigi en la matèria, la comesa de la qual és donar suport tècnic al Ple i desenvolupar les línies de treball que des del mateix s'establisquen. Té a més la potestat de proposar mesures d'actuació, projectes de millora, investigacions i estudis dirigits a aprofundir en les metes que definixen a l'Observatori.

- Per a aconseguir-ho hem marcat com a **objectiu de totes les nostres actuacions** primar la prevenció i intervenció davant de conductes inadequades, per a proporcionar seguretat i respecte a tots els membres de la comunitat escolar, responsabilitzant i compromentent activament a tots en la construcció d'un clima escolar positiu.
- **Les funcions** que l'Observatori assumix com pròpies s'han traduït en les actuacions següents:

1. L'estudi sistemàtic de la convivència en els centres

2. La formació de la comunitat educativa en resolució i prevenció pacífica de conflictes:

**Tallers de formació per a la convivència.
dirigits a professorat, alumnat i famílies,
i formació específica a inspectors, assessors de CEFIREs i
orientadors**

3. Facilitar orientacions a docents, alumnat i famílies en qüestions de convivència escolar:

- Pàgina web www.cult.gva.es/orientados.
- Telèfon d'Atenció al Menor 900 100 033, de la Conselleria de Benestar Social
- **Protocols d'actuació** per a la inspecció, i per als centres educatius

4. Intervenció davant de casos greus:

- **Creació de la figura de l'INSPECTOR COORDINADOR;** Direccions Territorials d'Educació

5. Difusió i campanyes de sensibilització:

- **Campanya publicitària de sensibilització davant del maltractament escolar** en centres escolars i per a la societat en general

Les iniciatives que els acabe de presentar no pretenen ser remeis infal·libles, però sí xicotets i humils passos que poden millorar-se i complementar-se.

Així, els eixos que vertebraren l'Observatori partixen de tres objectius principals:

- Formació per a la convivència.
- Prevenió de conductes inadequades.
- Intervenció davant dels conflictes.

Durant el nostre treball hem arreplegat un missatge clar i unànim, amb la mateixa contundència tant des de la realitat dels centres com des del sentir de la comunitat educativa: hem de tendir la balança cap a accions formatives, preventives i d'intervenció per a millorar la convivència, optant per una fórmula educativa i no repressiva.

La complexitat del problema ens exigeix una resposta assossegada i meditada, basant les nostres decisions en les investigacions que sobre l'agressivitat i els modes de millorar la convivència es realitzen a nivell nacional i internacional, més que en la commoció i l'estupor que precedixen a l'esclat de casos puntuals, lamentables, però molt puntuals. La situació d'alarma social que vivim en els últims temps fa encara més complex abordar assossegadament el maltractament escolar. La sensibilitat que està despertant el tema en els mitjans de comunicació, ha posat en boca de tots una problemàtica que experimentem directament els membres de la comunitat educativa. Afortunadament, la nostra situació dista molt de la incidència que des de fa alguns anys patixen altres països, com a EUA, Noruega, Suècia i Regne Unit, que pel mateix motiu posseïxen una major tradició tant en la investigació sobre el tema, com en l'assumpció de mesures per part de les autoritats educatives. Precisament per açò estem a temps d'atallar un problema abans que realment ho siga.

València, juliol del 2005

Auxiliadora Hernández Miñana

Directora de l'Institut Valencià d'Avaluació
i Qualitat Educativa.